

Vize v automatizaci 2018

Daniel Platil

VELETRHY VÝSTAVY KONFERENCE

U příležitosti jubilejního 60. ročníku Mezinárodního strojírenského veletrhu v Brně uspořádal časopis Sdělovací technika tradiční konferenci zaměřenou na vizi v automatizaci.

Zaběhlý koncept jednotlivých přednášek však vystřídal interaktivní formát otevřeného kulatého stolu, kdy jednotliví řečníci nejdříve diskutovali mezi sebou a následně odpovídali na dotazy účastníků – třeba na ty, jaké výzvy vznikají s přechodem na Společnost 4.0 nebo zda se v Česku daří implementovat nové technologické standardy.

Digitální technologie vedou k revizi celého systému výroby i způsobu projektování. Avšak často omezuje svůj pohled pouze na čistě technické aspekty čtvrté průmyslové revoluce. Ta však přináší mnohem výraznější změny než pouhou racionalizaci výrobního cyklu. Stáváme se svědky zrodu Společnosti 4.0, která klade důraz především na efektivní využívání nových vědeckých poznatků, udržitelný rozvoj a celospolečenskou prospěšnost aplikací.

Na tento nastupující trend zareagoval i časopis Sdělovací technika. Letos totiž po více než deseti letech změnil styl zaběhnuté brněnské konference o automatizaci. Aktivními účastníky – nikoli jen pouhými posluchači – se letos poprvé stali primárně studenti vysokých škol, kterých se do pavilonu E dostavilo asi čtyřicet.

Zahájení akce se poté ujal šéfredaktor časopisu RNDr. Petr Beneš. Ten v Brně navíc reprezentoval i Českou podnikatelskou radu pro udržitelný rozvoj (CBCSD), jejímž je členem. Jako první řečník se následně představil Ing. Petr Očko, náměstek ministryně průmyslu a obchodu, a na něj následně navázal ředitel Elektrotechnické asociace České republiky (EIA) Ing. Jan Prokš, Ph.D.

Náměstek, který má na ministerstvu posledních několik měsíců na starost sekci digitalizace a inovace, ve své úvodní řeči kladně ohodnotil probíhající veletrh, kde strávil celkem tři dny. České firmy podle něj mají světu co nabídnout a posledních deset let na zavádění nových postupů usilovně pracovaly. Čes-

ko se díky tomu dozajista zbaví běžně užívaného a nelichotivého označení evropské „montovny“.

„Chceme pomoci České republice být technologickým lídrem. Měli bychom se dostat do první dvacítky zemí v žebříčku inovací či OECD. Máme velkou průmyslovou tradici, proto by nám takové umístění slušelo,“ připomněl Očko svou vizi s tím, že vládou v říjnu úspěšně prošel plán Digitální Česko tvořící

dobrý základ pro další posun v již započatém procesu transformace.

Sametová digitální revoluce

Na první položený dotaz, jak právě probíhající čtvrtá průmyslová revoluce ovlivní chod společnosti, zareagoval náměstek ministryně s připomínkou, že pokud chceme být na transformaci trhu práce připraveni, musí stát na tyto výzvy pružně zareagovat. Za hlavní problém označil současnou praxi na základních a středních školách či nerozvinutý systém kontinuálního celoživotního vzdělávání.

„Musíme začít na základních školách, které se od dob Marie Terezie mění jen pomalu. Učebnice jsou možná barevnější než před třiceti lety, ale obsahově se výuka nikam neposunula. Za poslední roky zde není patrná koncepční změna,“ zdůraznil Očko a dodal, že pokud chceme zachovat demokratické zřízení, musí se již od prvního stupně začít rozvíjet u dětí kritické myšlení.

Připomněl také, že v každé revoluci přejí štěstí připraveným. Pokud se podaří změna dosavadního systému, společnost bude na nástup umělé inteligence připravena. Za takových okolností by se i přes proměnu trhu práce digitální transformace neměla podepsat na nezaměstnanosti, jelikož se pracovní kapi-

Ing. Petr Očko
náměstek ministryně průmyslu a obchodu

tál relokuje do jiných oblastí. Stát by poté měl účinně zajišťovat zvyšování kvalifikace: „Nevíme, co bude za dvacet let. Proto musíme začít se změnami už teď.“

Jan Prokš dodal, že přerodu na Společnost 4.0 se není třeba obávat – půjde o sametovou digitální revoluci. Změny totiž i přes rychlé tempo vznikají přirozeně a Česká republika má v moderních technologiích skvělé pracovníky i vysoké know-how. I proto si např. německá elektrotechnická společnost ABB vybrala Vestec u Prahy jako své celosvětové centrum pro výzkum a vývoj robotiky.

„Revoluce je to pro nás – starší ročníky. Pro lidi, kteří nyní chodí do školy, to žádný přerod není. Mladá generace vyrostla ve světě, kde jsou moderní technologie nedílnou součástí jejich života. Zavádění Průmyslu 4.0 je poté i řešením současného problému nedostatku pracovníků, jelikož nyní máme v republice extrémně nízkou nezaměstnanost,“ vysvětlil.

Nemáme v Česku firmu 4.0

Studenty také zajímalo, v jaké fázi implementace se nyní Česko nachází a jak by stát mohl úsilí podnikatelů podpořit. Petr Očko připomněl, že základ českého průmyslu představují malé střední firmy do 200 zaměstnanců, které ale nyní mnohdy nedisponují dostatečnou kapacitou věnovat se novým trendům. Těmto podnikům je potřeba pomoci vhodnou edukací a zlepšením prostředí na trhu.

„Dobrý nápad měla Evropská komise s Digital Innovation Hubs. Jde o centrum s kapacitou expertů docházejících do firem, kde pomáhají s digitálním přechodem a radí, na co se zaměřit, proč nekupovat daného robota a podobně,“ zmínil s tím, že ačkoli se firmy novým výzvám rychle postaví, je potřeba jim nejprve otevřít oči.

Podle Jana Prokše pak není v republice jediná firma, která by disponovala provozem

koncipovaným výhradně na myšlenkách čtvrté průmyslové revoluce: „Lidé nevědí, co to je. Myslí si, že Průmysl 4.0 je robot – ale není. Navíc finanční manažer firmy dlouhodobější investici v horizontu několika let odmítne, jelikož mu klesne profit. Musíme je tedy přesvědčovat, aby se projektu třeba na pět let nebáli. Návrhnost totiž nemusí být jen finanční, ale projeví se i ve zkvalitnění výroby či udržení kroku s konkurencí.“

Podle Petra Očka zatím není dostupná ani aktuální analýza, v jaké fázi digitální transfor-

Ing. Jan Prokš, Ph.D.
ředitel Elektrotechnické asociace České republiky

mace se momentálně české podniky nachází. Pokud se totiž chce stát aktivně angažovat, musí znát jejich současný stav i problémy, aby nabídl efektivní pomoc. V dnešní době navíc

záleží na tom, zda je v příslušném kraji či regionu zastoupeno i inovační centrum.

Konec bílých límečků

Řeč přišla i na ekonomickou krizi, která by mohla digitální transformaci zpomalit. Podle náměstka výhledově přijde a bude záležet jen na tom, jak dobře se na ni připravíme. Vyšší technologická vyspělost totiž částečně eliminuje dopady recese. V Česku se nachází unikátní výzkum a inovativní firmy, což tvoří přidanou hodnotu a potenciál krizi ustát – na rozdíl od pouhých montážních linek, jež sebemenší výkyv na trhu může nenávratně poškodit.

Poslední otázka z řad studentů se poté opět dotkla problematiky pracovních míst po zavedení umělé inteligence. Podle Petra Očka není pravdou, že zanikne 60 % pozic, jak uvádějí nejskeptičtější analýzy. Výhledově však vidí jako nejvíce ohrožené povolání úředníků nebo účetních, což jsou snadno algoritmizovatelné profese. Transformace by tedy dopadla nejvíce na takzvané „bílé límečky“ – tedy profese nacházející se na ose mezi techniky a manažery, které potřebuje i Společnost 4.0.

„Jsou různé studie – podle prvních zahyne-me, druhé říkají, že práce bude více. Ať si přičtete jakoukoli práci, všechny vypadají důvěryhodně a každý si v nich najde to své. Ale nikdo moc neví... Přitom nejvíce ohrožení jsou nyní řidiči, což souvisí s rozvojem autonomních automobilů. A to vůbec není Průmysl 4.0. Nebál bych se,“ shrnul dotaz Jan Prokš.

Závěrem Petr Beneš reprezentující CBCSD informoval, že i podnikatelská rada považuje nastolené vize v automatizaci a Společnosti 4.0 za oblasti, kterými je potřeba se dlouho-

době a systematicky zabývat. Klíčovým tématem pro ně však i nadále zůstává udržitelnost, díky níž se podaří uchovat ekonomickou prosperitu i kvalitní životní prostředí pro další generace. ♦